

TYT

Timmlemen

DİL BİLGİSİ

SORU BANKASI

Her ünite ÖSYM'nin dil bilgisi kazanımlarına uygun başlıklar altında hazırlanmıştır.

Öğrencinin olay ve durumlara bakış açısını genişleten, onlara problem çözme ve yorumlama gücü kazandıran sorular bulunmaktadır.

Testler, öğrencinin konuyu iyi öğrenip öğrenemediğini kolayca tespit edebilmesi amacıyla değişik soru tipleriyle çeşitlendirilmiştir.

Akıllı tahtaya uyumlu bu kitaptaki tüm sorular video çözümlüdür.

Her sayfanın yan sütunlarında öğrenciye soruları çözmesinde rehber olacak bilgilere ve örnek soru çözümlerine yer verilmiştir.

! Testlerdeki kodu okut.
! Video çözüme anında ulaş.
www.lisedestek.com

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN: 978-625-7273-73-2

YAYIN KOORDİNATÖRLERİ

Hatice YILMAZ - İbrahim POLAT

YAZARLAR

Hatice YILMAZ - Veli KALSIN

GRAFİK TASARIM / DİZGİ

İbrahim KOÇ / Cem Osman POLAT

BASKI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Üniversiteye giriş sınavlarına hazırlandığınız şu günlerde sizi, dil bilgisi sorularına daha çok aşina etmek ve bu konuda başarı sağlamanıza yardımcı olmak için elinizdeki bu kitabı hazırladık.

Sevgili öğrenciler, ÖSYM'nin dil bilgisi sorularında net bir tavrı bulunmamaktadır. ÖSYM zaman zaman dil bilgisi sorularını artırmakta zaman zaman da azaltmaktadır. Soruların sayısı ne olursa olsun dil bilgisi sorularını çözmeniz sizin binlerce öğrencinin önüne geçmenizi sağlayacaktır. Bu gerçekten hareketle Tümler Yayınları olarak dil bilgisi konusunda her türlü ihtiyacınızı karşılamak istedik.

Kitabımız 10 üniteden oluşmaktadır. İlk 8 ünite, ÖSYM'nin sorduğu dil bilgisi soru tiplerinin genel kazanımlara göre sınıflandırması şeklinde hazırlanmış ve konu testlerinden önce konu anlatımı ve konu ile ilgili ÖSYM tipi bir sorunun püf noktaları ile çözümü verilmiştir. 9. ünite de bütün dil bilgisi kazanımlarını içinde barındıran karma dil bilgisi sorularından oluşan testler bulunmaktadır. Kitabın 10. ünitesi 10 adet dil bilgisi denemesinden oluşmaktadır.

Sorularda kullanılan metinler; Türk edebiyatının seçkin ürünlerinden; bilim, felsefe, sanat vb. her türlü yazılardan seçilmiştir.

Bu kitabın dil bilgisi sorularını nasıl çözeceğiniz konusunda, çözümlü sorularda verdiği detaylı anlatımlarla ve konu anlatımlarıyla bilgi sahibi olacağınızı ve kendinizi bu konuda yeterli hissedeceğinizi biliyoruz.

Bu inançla hayatınızdaki tüm sınavlarda başarılı olmanızı temenni ediyoruz.

Tümler Yayınları

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal.
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
'Medeniyet' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı:
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şuheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden, ilahi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar -ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, ilahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arsa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal!
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Âkif ERSOY

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlîlerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı!

İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

ÜNİTE 1: SES BİLGİSİ	9
Ses Bilgisi Konu Anlatımı	10
Ses Bilgisi Konu Testleri.....	15
ÜNİTE 2: YAZIM KURALLARI	23
Yazım Kuralları Konu Anlatımı	24
Yazım Kuralları Konu Testleri.....	31
ÜNİTE 3: NOKTALAMA İŞARETLERİ	51
Noktalama İşaretleri Konu Anlatımı	52
Noktalama İşaretleri Konu Testleri	59
ÜNİTE 4: SÖZCÜKTE YAPI	79
Sözcükte Yapı Konu Anlatımı.....	80
Sözcükte Yapı Konu Testleri	85
ÜNİTE 5: SÖZCÜK TÜRLERİ	97
1. BÖLÜM: İSİM (AD) - İSİM TAMLAMASI	97
İsim (Ad) - İsim Tamlaması Konu Anlatımı.....	98
İsim (Ad) - İsim Tamlaması Konu Testleri	101
2. BÖLÜM: SIFAT (ÖN AD) - SIFAT TAMLAMASI	111
Sıfat (Ön Ad) - Sıfat Tamlaması Konu Anlatımı	112
Sıfat (Ön Ad) - Sıfat Tamlaması Konu Testleri.....	115
3. BÖLÜM: ZAMİR (ADIL)	125
Zamir (Adıl) Konu Anlatımı	126
Zamir (Adıl) Konu Testleri.....	129
4. BÖLÜM: ZARF (BELİRTEÇ)	139
Zarf (Belirteç) Konu Anlatımı	140
Zarf (Belirteç) Konu Testleri.....	145

5. BÖLÜM: EDAT (İLGEÇ) - BAĞLAÇ - ÜNLEM	155
Edat (İlgeç) - Bağlaç - Ünlem Konu Anlatımı	156
Edat (İlgeç) - Bağlaç - Ünlem Konu Testleri	159
6. BÖLÜM: FİİL (EYLEM)	169
Fiil (Eylem) Konu Anlatımı	170
Fiil (Eylem) Konu Testleri	177
ÜNİTE 6: FİLDE ÇATI	187
Fiilde Çatı Konu Anlatımı	188
Fiilde Çatı Konu Testleri	191
ÜNİTE 7: FİİLİMSİ (EYLEMSİ)	197
Fiilimsi (Eylemsi) Konu Anlatımı	198
Fiilimsi (Eylemsi) Konu Testleri	199
ÜNİTE 8: CÜMLE BİLGİSİ	205
1. BÖLÜM: CÜMLENİN ÖGELERİ	205
Cümlenin Ögeleri Konu Anlatımı	206
Cümlenin Ögeleri Konu Testleri	209
2. BÖLÜM: CÜMLE TÜRLERİ	223
Cümle Türleri Konu Anlatımı	224
Cümle Türleri Konu Testleri	225
ÜNİTE 9: KARMA DİL BİLGİSİ	235
Karma Dil Bilgisi Konu Testleri	237

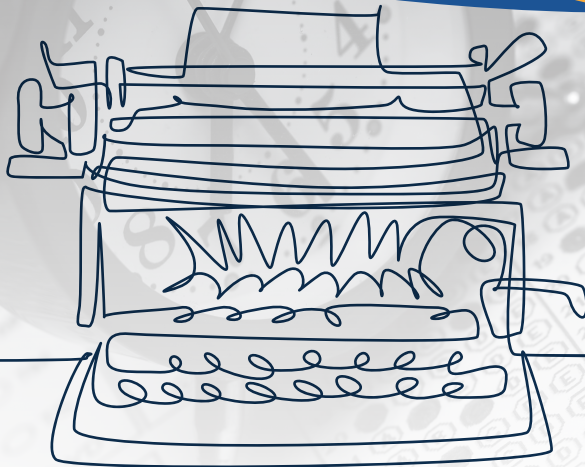

ÜNİTE 10: DİL BİLGİSİ DENEMELERİ	261
Deneme Sınavı - 1.....	263
Deneme Sınavı - 2.....	265
Deneme Sınavı - 3.....	267
Deneme Sınavı - 4.....	269
Deneme Sınavı - 5.....	271
Deneme Sınavı - 6.....	273
Deneme Sınavı - 7.....	275
Deneme Sınavı - 8.....	277
Deneme Sınavı - 9.....	279
Deneme Sınavı - 10.....	281
CEVAP ANAHTARI	283

ÜNİTE 1

SES BİLGİSİ

ÜNLÜ HARFLER

- Türkçede sekiz ünlü ses vardır. Bunlar; kalın, ince, dar, yuvarlak, düz ve geniş olma özelliklerine sahiptir.

Özelliklerine Göre Ünlüler

- Kalın ünlüler: **a, ı, o, u**
- İnce ünlüler: **e, i, ö, ü**
- Düz ünlüler: **a, e, ı, i**
- Yuvarlak ünlüler: **o, ö, u, ü**
- Dar ünlüler: **ı, i, u, ü**
- Geniş ünlüler: **a, e, o, ö**

Ünlülerin bu özelliklerine göre sözcüklerde büyük ve küçük ünlü uyumları bulunur.

ÜNLÜ UYUMLARI

1. Büyük Ünlü Uyumu

- Bir sözcükte kalın (**a,ı,o,u**) ve ince ünlüler (**e,i,ö,ü**) bir arada olamaz.
- Sözcüğün bütün ünlüleri ya kalın ya da ince olmalıdır. okul, çanta, ağaç...
- Türkçe oldukları hâlde büyük ünlü uyumuna uymayan sözcükler vardır.

Bunlar;

anne (ana), elma (alma), hani (kanı), hangi (kangı), kardeş (karındaş), inan- (inan-) kelimeleridir.

SORU

Bana göre şair adını hak etmiş tek bir sanatçı gösterilemez ki bir davayı savunmak, bir düşüncüyü yaymak için yazmış olsun. Böyle bir şairin varlığına inanmadığım gibi gerçek şiirden tat alan tek kişinin böyle şiirleri okuyacağına asla inanmıyorum.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi hem büyük hem küçük uyumuna uymamaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜM

- şair → Sözcüğün ilk ünlüsü kalın, ikinci ünlüsü incedir. Büyük ünlü uyumuna uymaz. Ancak sözcüğün iki ünlüsü de düz ünlü olduğundan küçük ünlü uyumuna uyar ancak sözcük Türkçe değildir.
- gösterilemez → Sözcüğün ilk ünlüsü olan yuvarlak ünlüden sonra düz geniş ünlü gelmiştir. Küçük ünlü uyumuna uyar. Sözcüğün bütün ünlüleri ince ünlü olduğundan sözcük, büyük ünlü uyumuna da uyar.
- savunmak → Düz ünlüden sonra yuvarlak ünlü geldiğinden sözcük küçük ünlü uyumuna uymaz. Sözcüğün bütün ünlüleri kalın ünlüdür. Büyük ünlü uyumuna uyar.
- böyle → Yuvarlak ünlüden sonra düz geniş ünlü gelmiştir. Küçük ünlü uyumuna uyar. Sözcüğün ünlüleri ince ünlü olduğundan sözcük, büyük ünlü uyumuna uyar.
- inanmıyorum → Sözcüğün ilk hecesindeki ünlü ince, diğerleri kalındır. Büyük ünlü uyumuna uymaz. Düz ünlüden sonra yuvarlak ünlü geldiğinden küçük ünlü uyumuna da uymaz.

CEVAP E

Büyük Ünlü Uyumunu Bozan Ekler:

- **-yor:** gidi-**yor**, sevi-**yor**, bilmi-**yor**
- **-ken:** anlatıyor-**ken**, sayar-**ken**, kalır-**ken**
- **-ki:** akşam-**ki**, odada-**ki**
- **-(i)mtırak:** ekşi-**mtırak**, yeşil-**imtırak**
- **-leyin:** akşam-**leyin**, sabah-**leyin**
- **-daş, -taş:** meslek-**taş**, gönül-**daş**
- **-gil:** bakla-**gil**

2. Küçük Ünlü Uyumu

- Bir sözcüğün ilk hecesinde düz ünlü (a, e, ı, i) varsa ondan sonra gelecek olan hecelerin ünlüleri de düz olmalıdır.

Örnek:

Baba, kalkan, gelir, sevinç, alkış, çocuk, sevgi, güzel vb.

- Bir sözcüğün ilk hecesinde yuvarlak ünlü (**o, ö, u, ü**) varsa ondan sonra gelecek hecenin ünlüsü ya dar-yuvarlak (**u,ü**) ya da düz-geniş (**a,e**) olmalıdır:
- Soru, görücü, çorak, süre, körük, görev, sürü vb.
- Türkçe kelimelerde birinci hece dışında diğer hecelerde "o" ünlüsü bulunmaz.
- Örneğin; koro, büro, baro sözcükleri Türkçe değildir.

- Küçük ünlü uyumuna uymayan Türkçe sözcükler de vardır.
- Türkçe oldukları hâlde, ikinci hecesi, “m, b, v, p” ünsüzüyle başlayan bazı sözcüklerin ilk hecesinin ünlüsü “a” iken ikinci hecesinin ünlüsü “u” olabilir:
- yağ-**mur**, ka-**vun**, ka-**put**, ka-**buk**, sa-**vur** ...

Küçük Ünlü Uyumunu Bozan Ekler

-**yor**: geli-**yor**, söylü-**yor**...

-**ki**: onun-**ki**, dağda-**ki**...

SES OLAYLARI

Ünlü Düşmesi (Hece Düşmesi)

- İkinci hecesinde dar ünlü (ı, i, u, ü) bulunan kimi iki heceli sözcüklere ünlüyle başlayan bir ek getirilirse bu hecedeki dar ünlü düşer:

akıl-ı > akl-ı

fikir-im > fikr-im

oğul > oğl-um

gönül > gönül-üm

- Kimi yapım ekleri, bazı sözcüklerin sonundaki ünlüleri düşürür:

yumurtala- > yumurtla-

sızıla- > sızla-

uyuku- > uyku

kokula- > kokla-

SORU

(I) Çiçek tarlasındaki rengârenk çiçekleri gören çocuk, sevinç çığlıkları atarak bir o yana bir bu yana sekerek koşmaya başladı. (II) Annesi arkasından sesleniyor ama o hiç duymuyor gibiydi. (III) Kırmızı gelinciklerin bulunduğu yerden karanfillerin olduğu tarafa yöneldi. (IV) İlk defa görüyormuş gibi karanfillerin önünde eğildi. (V) Karanfillere dokunmaya kıyamadı, onları kokuyor gibi yaptı ve annesine bu çiçeğin adı ne der gibi baktı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde hem ünlü düşmesine hem ünlü daralmasına uğramış bir sözcük vardır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

ÇÖZÜM

V. cümledeki “**kokluyor**” sözcüğünde hem ünlü düşmesi hem de ünlü daralması görülmektedir.

“**kok-**” sözcüğü bir fiildir. “**-la**” eki ise isimden fiil yapan bir ektir. Dolayısıyla sözcüğün önce isimleşmesi gerekir.

Bu sözcük, önce “**-u**” yapım eki ile isimleşerek “**koku**” olmuştur. Bu sözcükteki “**u**” sesi daha sonra aldığı ek ile düşmüştür.

“**koku -la-**” fiilindeki “**-la**” ekinin ünlüsü ise düz geniş ünlü olan “**a**”dır. Bu da “**u**” dar yuvarlak ünlüye dönüşür.

CEVAP E

- Bazı eylemlerden ad yaparken ünlü düşmesi görülür:

savur-uk > savruk

kıvrır-ım > kıvrım

- Eylemden eylem yapan “**-ıl**” eki sözcüğün ikinci hecesindeki dar ünlüyü düşürür:

ayır-ıl- > ayrıl-

kavur-ul- > kavrul-

Ünlü Daralması

Şimdiki zaman “**-yor**” eki kendinden önce gelen düz-geniş ünlüyü (a, e) daraltır.

Hayat mücadelesi bit-**me-yor**.
miyor.

Dersimiz baş-**la-yor**.
lıyor.

TÜMLEYEN NOT

“**y**” kaynaştırma ünsüzü kendinden önceki düz-geniş ünlüyü birkaç sözcük dışında (ye-, de-, ne) sadece konuşmada daraltır. Yazıda, konuşmada görülen bu daralma gösterilmez. Eğer gösterilirse yazım yanlışı olur:

başlayan → **Doğru yazım**

başlıyan → **Yanlış yazım**

Ünlü Aşınması

Türkçe kelimelerde iki ünlü yan yana bulunmaz. İki sözcüğün birleşmesi sırasında iki ünlü yan yana gelebilir. Bu gibi durumlarda ünlülerden biri düşer. Buna **ünlü aşınması** denir.

ne + asıl > nasıl

ne + için > niçin

bu + öyle > böyle

kahve + altı > kahvaltı

Bazı durumlarda ünlü, yanındaki ünsüzün de düşmesine neden olabilir:

pazar + ertesi > pazartesi

- Kimi zaman araya “y” kaynaştırma ünsüzü girer. İkinci sözcüğün başındaki ünlü düşer.

o + ise > oysa

ne + ise > neyse

TÜMLEYEN NOT

- Bazen iki ünlü yan yana gelmesine rağmen ünlü düşmesi görülmez. babaanne, anneanne

TÜMLEYEN NOT

Ünlü aşınması, ünlü düşmesinin bir çeşididir. Sorularda karşınıza ünlü düşmesi olarak da çıkabilir.

SORU

(I) Akıl yürütmenin yaygın olan türlerinden biri tümevarımdır. (II) Tümevarım yöntemiyle belirli gözlemlerden yola çıkılarak gözlenmemiş olanları da içine alan genellemelerde bulunulur. (III) Bu akıl yürütme biçiminin güvenilir olmadığını iddia edenler pazardan elma alan bir bireyin tavırını örnek alırlar. (IV) Bu kişi tezgâhta dizili olan elmaların tümünün de inceledikleri gibi olması gerektiğine karar vererek elmaların hepsini satın alır. (V) Fakat tezgâhtaki elmaların tümünü incelemeyeği için eve geldiğinde bu kişinin beklediğine uymayan biçimsiz ve çürük bir elma ile karşılaşma olasılığı her zaman vardır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde ünlü düşmesine uğramış bir sözcük vardır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

ÇÖZÜM

Bu parçadaki III. cümlede bir ünlü düşmesi görülmektedir.

III. cümledeki “**tavır**” sözcüğü, kendisinden sonra “-a” yönelme hâl ekini almıştır. Bu ek, ünlü bir ses olduğundan sözcüğün ikinci hecesindeki “ı” dar ünlüyü düşürmüştür.

tavır-a > tavr-a

CEVAP C**Ünlü Türemesi**

Bazı sözcüklerin küçültülmesi veya pekiştirilmesi sırasında sözcükte bir ünlü türeyebilir:

dar-cık > dar**a**cık

az-cık > az**i**cık

genç-cik > gence**ci**cik

bir-cik > bir**i**cik

TÜMLEYEN NOT

Bir ekten önce gelen yardımcı ünlüler de sorularda karşınıza ünlü türemesi olarak çıkabilir. Bunu, seçeneklerdeki bilgileri eleyerek anlayabilirsiniz.

yap -i- yor

gel -i- yor

don -u- yor

gül -ü- yor

Ünlü Değişimi

- Birinci ve ikinci tekil kişi zamirleri adın -e durumuna girince sözcük köklerindeki “e” sesi “a”ya dönüşür.

ben-e > bana

sen-e > sana

TÜMLEYEN NOT

“-ile”, ekleşerek bir sözcüğün sonuna geldiğinde o sözcüğün son ünlüsü eğer kalın ise buna uyar ve “-le”nin ünlüsü “a”ya dönüşür: konu-y-la, kitap-la vb.

ÜNSÜZ HARFLER

Türkçede 21 ünsüz harf vardır. Bu harfleri şu şekilde sınıflandırabiliriz:

Sert Ünsüzler: p, ç, k, h, t, ş, f, s

Yumuşak Ünsüzler: b, c, d, g, j, l, m, n, r, v, y, z.

Süreksiz Sert Ünsüzler: p, ç, t, k

Sürekli Sert Ünsüzler: h, f, s, ş

Sürekli Yumuşak Ünsüzler: ğ, j, l, m, n, r, v, y, z.

Süreksiz Yumuşak Ünsüzler: b, c, d, g

Ünsüzlerin bu özelliklerine göre ünsüz uyumları bulunmaktadır.

Ünsüz Benzeşmesi (Ünsüz Sertleşmesi)

Sert ünsüzle biten bir sözcüğe “c, d, g” ile başlayan bir ek getirildiğinde ekin başındaki yumuşak ünsüz “ç, t, k”ye dönüşür.

git-di > gitti

dost-ca > dostça

kat-gı > katkı

SORU

Arabamız daracık (ünlü türemesi) bir patikadan tozu dumana katarak yol alıyordu (ünlü daralması). Hepimiz, bu yolun nereye çıkacağını merak ediyorduk. Arabacı bana (ünlü düşmesi) dönerek “Merak etmeyin, sizi istediğiniz yere sağ salim ulaştıracağım.” dedi. Fakat nedense (ünlü aşınması) ben bir türlü ikna olmamıştım (Ünsüz benzeşmesi).

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangilerinde ayraç içinde verilen ses olayı yoktur?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III
D) II ve V   E) IV ve V

ÇÖZÜM

- I. dar-cık → dar-a-cık (ünlü türemesi)
II. alıyordu → Sözcükte herhangi bir ses olayı yoktur.
III. bana → Sözcükte ünlü değişimi vardır. ben-e → bana (ünlü değişimi)
IV. neden-ise → nedense (“Neden” ve “ise” sözcükleri birleşirken “ise”nin “i” sesi aşınarak düşmüştür.
V. olmamış-dım → olmamıştım
Sözcükte ünsüz benzeşmesi vardır.
Buna göre II ve III. sözcüklerde ayraç içindeki ses olayı gerçekleşmemiştir.

CEVAP C

TÜMLEYEN NOT

Ünsüz benzeşmesi kuralına uymamak yazım yanlışına neden olur:

“ağaçdaki”

Bu sözcükteki “-da” ekindeki “de”nin sözcüğün son sesi olan “ç”ye benzeşerek “t”ye dönüşmesi gerekir.

Ünsüz Yumuşaması (Ünsüz Değişimi)

- “p, ç, t, k” süreksiz sert ünsüzlerinden biri ile biten bir sözcüğe ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde bu ünsüzler yumuşayarak “b, c, d, g, ğ”ye dönüşür:

talep-i > talebi

kilit-i > kilidi

çelik-e > çeliğe

araç-a > araca

- “Ahenk, çelenk, denk, cenk” gibi dilimize Farsçadan girmiş olan ve “nk” sesleri ile biten sözcüklerde “k” sesi “g”ye dönüşür:

çelenk-e > çelenge

ahenk-i > ahengi

TÜMLEYEN NOT

- Dilimize yabancı dillerden girmiş olan bazı sözcüklerdeki g>ğ değişimi ünsüz yumuşamasına örnek değildir. Çünkü "g" sesi de yumuşak ünsüzdür.
- diyalog - um > diyalogum
- monolog - u > monoloğu

Ünsüz Düşmesi

- -cık, -cik" küçültme eki kendinden önceki "k" sesini düşürür:

küçük-cük > küçücük

alçak-cık > alçacık

- Addan eylem yapan "-I" eki kendinden önceki "k" sesini düşürür:

yüksək-(i)l- > yüksel-

ufak-(i)l->ufal-

alçak-(i)l->alçal-

n-b Çatışması

- Türkçede "n" ünsüzü ile biten bir heceden sonra "b" ile başlayan bir hece gelmez. "b, m, p" sesleri dudak ünsüzüdür. n sesi ile yan yana geldiğinde söyleyiş zorluğu yaratır. Bu nedenle sözcükteki "n" sesi "m"ye dönüşür.

penbe → pembe

tenbel → tembel

- Bu kural, birleşik sözcükler ve özel isimlerde aranmaz.

İstanbul, binbaşı vb.

SORU

(I) Sanatın insana verdiği zevk yadırganamayacak bir gerçektir. (II) İnsan daha demir devrinde iken silahının kabzasına kuş ve çiçek resimleri kazıyordu. (III) Bu süs faydasızdı tabii, silahın atım ve isabet gücünü de artırmıyordu. (IV) Ancak silahı atanın manevi gücüne bir şeyler kattığı da bir gerçektir. (V) İşte bunun içindir ki süs faydalıydı fakat bu faydanın şartı, insanın güzel olandan zevk almasıydı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde hem ünsüz benzeşmesine hem de ünsüz yumuşamasına uğramış bir sözcük vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜM

I. cümledeki "verdiği" sözcüğünde sadece ünsüz yumuşaması, "gerçektir" sözcüğünde sadece ünsüz benzeşmesi vardır.

III. cümledeki "gücünü" sözcüğünde sadece ünsüz yumuşaması vardır.

Parçanın IV. cümlesindeki "gerçektir" sözcüğünde sadece ünsüz benzeşmesi vardır. Aynı cümledeki "kattığı" sözcüğünde hem ünsüz benzeşmesi hem de ünsüz yumuşaması vardır. kat-dık-ı → kattığı

CEVAP D

Ünsüz Türemesi (Ünsüz İkizleşmesi)

- Bir yardımcı eylemle birleşen yabancı kökenli adlarda ünsüz türemesi görülebilir. Ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında bu kelimelerin sonunda bulunan ünsüz türer.

reddini, zannına...

af et- > affet

zan et- > zannet

Kaynaştırma Harfleri

- Ünlü ile biten bir sözcüğe ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde araya kaynaştırma harfleri dediğimiz "n, s, ş, y" harflerinden biri getirilir.

oda-y-ı, iyi-s-i, iki-ş-er,

TÜMLEYEN NOT

Bazen kaynaştırma ünsüzü iki ünlü arasına girmeyebilir. el-i-n-de, göz-ü-n-den

Ulama

- Ünsüzle biten bir kelimedden sonra ünlü ile başlayan bir kelime geldiğinde ilk sözcüğün ünsüzü ile ikinci sözcüğün ünlüsü birleştirilerek okunur. Buna **ulama** denir.

Örnek:

Ben aldım onu.

TÜMLEYEN NOT

Bu iki sözcük arasında herhangi bir noktalama işareti varsa ulama gerçekleşmez: Ben, annemi çok özledim.

1. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde diğerlerinden farklı bir ses olayı vardır?

- A) Zavallı çocuk annesini evde zannediyor.
 B) Benim geleceğimi hissetmiş, kek yapmış.
 C) Milletçe her zaman birlik olma zorunluluğu vardır.
 D) Bu seferlik benim için onu affedebilir misin?
 E) Ona reddedemeyeceği bir maaş verdik.

2. Başarının sırrı (ünsüz türemesi) için çok uzağa bakmana gerek yok. O sır, senin içinde, kendi yüreğinde. Yürekten arzuladıkların varsa başka bir şeye ihtiyacın (ünsüz yumuşaması) yok. Bilmiyorsan (ünlü daralması) öğrenirsin, korkuyorsan cesurca ilerlersin (ünlü düşmesi), engeller varsa parçalarsın, çıkmazdaysan yıkar geçersin. Yanan bir ruhtan (ünlü değişimi) daha güçlü bir silah yoktur. Arzu varsa çıkış yolu da vardır. Arzunun karşısında hiçbir şey uzun süre dayanamaz.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisinde görülen ses olayı parantez içinde verilen ile uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Sanatta esas olan, sanatçının doğada var olan ahenk ve düzeni, eserlerinde olabildiğince yansımasıdır. Sanatçı duyuşal dünyada var olan nesnelere taklit ederek doğayı temsil eder. Sanat türleri taklitte kullanılan araçlara göre farklılaşır. Örneğin ressam boya ve fırçalarıyla, müzisyen notalarla, şair sözlerle taklit eder.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangisinde herhangi bir ses olayı yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Duvarlar boy vermez seni göreyim
 Asılır ellerim sen diye diye
 Yaban göze Çin Seddi mi öreyim
 Dolanır tellerim sen diye diye

Bu dizelerde geçen ikilemelerdeki ses olayı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ünlü düşmesi
 B) Ünlü daralması
 C) Ünsüz türemesi
 D) Ünsüz yumuşaması
 E) Ünsüz benzeşmesi

5. Aşağıdaki dizelerin hangisinde ulama yoktur?

- A) Bir zafer müjdesi burada her isim
 B) Ben, çürük bir gemi aşk denizinde
 C) Karalar kuşanmış Karadeniz akşam diyor
 D) Bir şeyler var gözlerinde gözlerimin içini yakan
 E) Bir çocuk olmak isterdim özgürce oynayan

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcük yapım ekiyle türetilirken ünlü düşmesine uğramış bir sözcük değildir?

- A) Zihninden geçenleri bize anlatsan da biz de rahatlasak biraz.
 B) Bu iş yerinde kimse kendisi için bir ayrıcalık bekleme-sin sakın.
 C) Akdeniz sahillerinin kıvrımlı yollarından geçerken midem bulandı.
 D) Yaprakların sarmaya başlamasıyla birlikte sonbahar bize "Merhaba!" dedi.
 E) Sıcaktan âdeta kavrulmuşuk ve serinleyecek bir yer aramaya koyulmuşuk.

7. Ferhat gibi gürz mü sallamadım dağlara
 Ne Leyla yâr oldu bana ne Aslı ne Şirin
 O gün bugün sırtımı kendim sıvazlıyorum
 Sabahları sokağa çıkmadan evvel
 Cesaret şairim cesaret

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I'de ünsüz türemesi vardır.
- B) II'de, ünlü değişimi vardır.
- C) III'te, ünsüz yumuşamasına aykırılık vardır.
- D) IV'te ünlü daralması vardır.
- E) V'te, ünsüz değişimi vardır.

8. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde bir ses olayı yoktur?

- A) Ardındaki kapı koyu karanlık bir sonsuzluğa açılıyordu.
- B) Bana sorarsanız devrimiz bir nasihat devri olmaktan çıktı.
- C) Üniversite sınavı için şehir dışına çıkması gerekiyordu.
- D) Yolun sonunda karşımıza çıkan dağın heybeti hepimizi şaşırttı.
- E) Bahçemin en güzel çiçeğini size takdim etmek istiyorum.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz benzeşmesinin görüldüğü bir sözcük vardır?

- A) Zannederim, Yasemin yarım saat gecikecek, biraz bekleyeceğiz.
- B) Eskiden milletlerin kültür zenginliği farklı yorumlanırdı.
- C) Suskun bakışlarıyla hüznünü sardı ruhuma en derinden.
- D) Beni üzdüğünden beri ondan uzak duruyorum mümkün olduğunca.
- E) Danışmayı sever, hiç tanımadığı insanların bile fikrini alırdı.

10. Aşağıdaki cümlelerde verilen altı çizili sözcüklerin hangisinde ünsüz türemesi yoktur?

- A) Açgözlülüğü içeride de dışarıda da affetmeyen gözü tok insanlarız.
- B) Ömürleri boyunca hep kendilerini başkalarından sorumlu hissetmiş ve ancak böyle ayakta kalabilmiş insanlardan biriydi.
- C) O kapalı zannettiğiniz ufukların birdenbire açıldığına ve hep ilerlediklerine şahit olursunuz.
- D) Çocuğunun hiçbir isteğini reddetmediği için sonunda şımarık bir çocuk yetişmiş oldu.
- E) Gece başladığı vakit ışsız ve sessiz evler arasından geçmek icap ediyordu.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü düşmesine örnek vardır?

- A) Sokakta iki saat bağıştılar, sonra sessiz soluksuz dağıldılar.
- B) Bu yağmur her yağdığında anılarım canlanır, beni bir hüzün sarar.
- C) Su kovanını, köyün yanındaki dereden doldururlar.
- D) Söz dağarcığımızdaki zenginlik iletişim kurmamızda kolaylık sağlar.
- E) Salonda başlayan uğultu öğretmenin içeri girmesiyle kesildi.

12. Gönül, kendine benzeyen gönüle akar.

Bu cümledeki altı çizili sözcük ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sözcükte ünsüz benzeşmesi vardır.
- B) Sözcükte ünlü daralması vardır.
- C) Sözcükte ünsüz düşmesi vardır.
- D) Sözcükte ünlü düşmesi vardır.
- E) Sözcükte ünsüz yumuşaması vardır.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralmasına uğramış bir sözcük yoktur?

- A) Bu güzel çocuk derste anlattığım her şeyi anlıyordu.
 B) Ankara'ya her gelişinde dayısında kalmıyordu nedense.
 C) Ev için gerekli olan tüm malzemeleri bu marketten alıyordu.
 D) Ben ne dersem diyeyim, sözlerimi hiç dinlemiyordu.
 E) Bugün ona sunduğumuz dosyayı inceliyordu biraz önce.

2. Barış, insana gerçek değerini vermeyi gerektirir. Bu insanın kendinden çok şey beklemesi demektir. Haksız kibri bir yana bırakmak gerekir. Çünkü kardeşçe bir bakış altında farklar hemen hemen ortadan silinir, bu da ufacık sorunların büyümesini önler, savaşı reddeder.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangisinde ünsüz düşmesi vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. • Büyük ünlü uyumuna göre, bir sözcüğün ilk hecesindeki ünlü ince (e, i, ö, ü) ise sonraki hecelerin ünlüleri de ince, kalın ise (a, ı, o, u) sonraki hecelerin ünlüsü de kalın olur.
 • Küçük ünlü uyumuna göre, bir sözcüğün ilk hecesindeki ünlü düz (a, e, ı, i) ise sonraki hecelerin ünlüleri de düz; yuvarlak ünlü (o, ö, u, ü) ise sonraki hece ya dar yuvarlak (u, ü) ya da düz geniş (a, e) olur.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki dizelerin hangisinde hem büyük hem küçük ünlü uyumuna uymayan bir sözcük vardır?

- A) Kimdir bana gülümseyen yeşillik balkonundan
Demek gecelerden sonra nihayet gün doğuyor
 B) Eğil bak suya, ordadır güzelliğin, gençliğin
Sen gel beni dinle, günlerimiz heba olmasın
 C) Şaşırdım kaldım nasıl atsam adım
Gün kasvet gece kasvet.
 D) Nasıl derinden bu gökyüzüne doğru
Bir türkü söylüyorlar öyle sessiz
 E) Karanlığa sevgiyle baktığım gece gördüm
Hâlâ o güven sevinciyle uçmakta gönlüm

4. “p, ç, t, k” sert ünsüzleri ile biten sözcükler, ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda sözcüğün sonundaki bu sert ünsüzler yumuşayarak “b, c, d, g, ğ”ye dönüşür. Örneğin: dolap - ı > dolabı, burç - u > burcu, kilit - e > kilide. ---- gibi dilimize yabancı dillerden gelen bazı sözcükler bu kurala uymaz.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) kaset B) ahlak C) merak
 D) hakikat E) kurt

5. I. Tatlı bir şey yediğimizde dişlerimize zarar verdiğimiz biliyoruz ancak yine de birçoğumuz göz alıcı şekerlerden uzak duramıyoruz. (Ünlü daralması)
 II. Nice imparatorluklar, medeniyetler kurulmuş tarih boyunca ancak her yükselişin bir düşüşü olduğunu öğreniriz tarih kitaplarından. (Ünsüz düşmesi)
 III. Dünyanın hemen her yerinde yaşayan ve istilacı bir karınca türü olan ateş karıncaları, sel baskınına karşı kendini koruyabiliyor. (Ünsüz değişimi)
 IV. Duyduğuma göre adamcağız, bir yıl önce biricik eşini kaybettikten sonra ciddi anlamda sarsılmış ve hayata küsmüş. (Ünlü türemesi)
 V. Nurullah Ataç, tartışırken tartışma ilerledikçe düşünen, düşündüklerini de yaşayan bir insandır. (Ünlü değişimi)

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerdeki altı çizili sözcüklerden hangileri ayrıç içindeki ses olayı ile ilişkilendirilemez?

- A) I ve V B) II ve III C) III ve IV
 D) III ve V E) IV ve V

6. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde hem ünlü daralması hem ünlü düşmesi vardır?

- A) Kıratın yanında duran ya huyundan ya suyundan...
 B) Aç ile dost olayım diyen peşin karnını doyursun.
 C) El elin eşeğini türkü söyleyerek arar.
 D) Rüzgâr eken fırtına biçer.
 E) Sakla samanı, gelir zamanı.

7. Bu adam pek titiz, pek huysuz, oldukça çekilmez biriydi. Hiç durmadan dır dır söylenirdi. Cimriliğinden şimdiye kadar bir hizmetçi, bir çırak tutamamıştı.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerde görülen ses olayları aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Ünsüz yumuşaması - Ünsüz benzeşmesi
B) Ünlü daralması - Ünlü düşmesi
C) Ünlü düşmesi - Ünsüz benzeşmesi
D) Ünsüz benzeşmesi - Ünsüz yumuşaması
E) Ünlü düşmesi - Ünlü daralması

8. Ne hasta bekler sabahı

Ne taze ölüyü mezar

Ne de şeytan bir günahı

Seni beklediğim kadar

Bu dizelerdeki altı çizili sözcüklerde sırasıyla aşağıdakilerin hangisi vardır?

- A) Ünlü daralması - Kaynaştırma
B) Ünsüz benzeşmesi - Ünlü daralması
C) Ünlü daralması - Ünlü düşmesi
D) Ünsüz benzeşmesi - Kaynaştırma
E) Kaynaştırma - Ünsüz yumuşaması

9. **Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde ünlü düşmesi yoktur?**

- A) Çocuk atları görünce ürktü, babasına doğru koşmaya başladı.
B) Teknoloji ilerliyor ama insani duygular yerinde saymaya devam ediyor.
C) Bu yaptığı yanlışların bir bedeli olacağını bilmesi gerekiyordu.
D) Bu işin içinden nasıl sıyrıldığına hepimiz çok şaşırmıştık.
E) Uzun süren hastalık döneminde yorgun düşmüş, yüzü sarmıştı.

10. Günün tükendiği bu saatlerde

Tüm doğa canla başla çalışıyor

Gece vakti bu yıldızlardan inen

Ne acayip bir korkudur kim bilir

Bu dizelerde altı çizili sözcüklerde görülen ses olayları sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Ünsüz yumuşaması - Ünlü düşmesi
B) Ünlü düşmesi - Ünsüz sertleşmesi
C) Ünsüz değişimi - Ünlü daralması
D) Ünsüz sertleşmesi - Ünlü düşmesi
E) Ünlü değişimi - Ünlü düşmesi

11. Kaynaştırma ünsüzleri (n, s, ş ,y),

- Ünlü ile biten bir sözcüğe ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde bu iki ünlü arasına konur: sayıya
- Bir sözcüğe, ünlü ile biten bir ekten sonra ünlü ile başlayan bir ek gelirse bu eklerin arasına konur: anılarını

Aşağıdakilerin hangisinde bu açıklamanın dışında bir kullanım vardır?

- A) Onun sorularından başını kaldıracak zamanı yok.
B) Başarı için gerçekleştirilmesi gereken tek şart, çalışmaktır.
C) Beynimizde milyarlarca sinir hücresi olduğunu biliyoruz.
D) Son zamanlarda alışlagelmişten farklı spor dallarına ilgi artmaktadır.
E) Hepimiz ikiye üçer grupta ayrıldık proje hazırlamak için.

12. Yunusların beyinlerinin yarısı dönüşümlü olarak uyuyor.

Bir taraf uyurken diğer taraf uyanık kalarak durmaksızın yüzmelerine olanak tanıyor.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangilerinde kaynaştırma ünsüzü yoktur?

- A) I ve II   B) II ve V   C) III ve IV
D) III ve V   E) IV ve V

1. (I) Roman sanatı esas karakteri itibariyle anlatılabilecek bir hikâye ile bu hikâyeyi sunacak bir anlatıcıya dayanır. (II) O olmadan hikâyeyi anlatmak, olayları nakletmek ve olayların akışında rol alan figürleri tanıtmak mümkün olmaz. (III) Sinema ise ses, müzik, dekor, kamera açısı gibi görsel ve teknik özelliklerin birleşiminden oluşur. (IV) Dolayısıyla sinema ve edebiyat aynı şeyden söz etseler de sinema izleyicisi perdede ne görüyorsa onu algılar. (V) Dahası bütün izleyiciler aynı sahneyi hemen hemen aynı şekilde algılar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde ünlü düşmesine uğramış sözcük vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. ABD'deki ileri gelen teknoloji şirketleri insanlar hakkında ^I toplanan verileri yeni altın madenleri gibi ^{II} görüyor ve satın alıyorlar. Bu verileri, yapay zekânın hayattaki kavramları öğrenmesi için ^{III} eğitim malzemesi olarak kullanıyorlar. IBM'nin en önem verdiği konu insanların yaptığı işleri yapay zekâyâ daha hızlı ve hatasız ^{IV} yaptırtmak. En önemli olgu, aktarım sırasında veri ^V kaybı yaşamamak. Herhangi bir veri kaybında işlem tamamen başa dönüyor.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangisinde birden fazla ses olayı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde ünlü türemesi yoktur?

- A) Benim biricik kardeşimin bugün de canı kütüphaneye gitmek istemiş.
B) Azıcık bir sermayeyle böyle bir işe girmesi hepimizi şaşırttı.
C) İstanbul'un daracık sokaklarında âdeta köşe kapmaca oynadık.
D) Böylesine küçücük bir kulübede birden fazla hayvanın yaşaması oldukça zor.
E) Başını kaldırınca karşısında gencecik mimarisiyle büyüleyici bir şehir gördü.

4. I. Yahya Kemal seyrediyor İstanbul'u
II. Ozan Tufan Ankara'yı dinliyor sessizce
III. Uzakıkça uzuyor İzmir yolu iyiden iyiye
IV. Âşık Veysel şiirini söylerken derinden

Bu dördüğüün numaralanmış dizelerinin hangilerinde ünlü daralması vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. "Çevrim içi ve çevrim dışı kalmak" kavramları bugünkü dersimizin konusudur.

Bu cümledeki altı çizili sözcükte görülen ses olayı aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Spikerler, sesli ve sessiz harfleri net bir şekilde telaffuz ederek yanlış anlaşılma riskini azaltırlar.
B) Hem radyo hem televizyonda iyi bir sunum ve ses kullanımı önemlidir.
C) Sunucuların, sunum yaparken elbise ve yan aksesuarları oldukça önemlidir.
D) Sunum yapan kişinin görünüşleri hiçbir şekilde dinleyicilerin dikkatini dağıtacak biçimde olmamalıdır.
E) Televizyon sunucularının sade ama şık giyinmeye özen göstermesi gerekmektedir.

6. Bu zorlu süreci zannettiğimden daha kolay atlattığıma inanıyorum.

Bu cümledeki altı çizili sözcükte;

- I. Ünlü düşmesi,
II. Ünsüz türemesi,
III. Ünsüz yumuşaması,
IV. Ünsüz benzeşmesi,
V. Ünsüz düşmesi

ses olaylarından hangileri yoktur?

- A) I ve III B) I ve V C) II ve V
D) III ve IV E) IV ve V

7. Kayıkçı Sahili diye adlandırılan bölgedeki sessizlik her-
 kesin dikkatini çekmişti. Bu durum içten içe insanları hem
 korkutuyor hem de endişelenmelerine neden oluyordu.

Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerin hangilerinde ünsüz benzeşmesi vardır?

- A) I ve IV   B) II ve IV   C) III ve IV
 D) III ve V   E) IV ve V

8. (I) Kitapların, dört mevsimi üzerinde barındıran bir özelliği var. (II) Oraya girenler serinler, üşür, titrer, terler, yorulur ve dinlenir. (III) Bazen aynı satırlarda birden çok mevsim etkisiyle karşılaşmak mümkündür. (IV) Başlangıçta ağlatan ve üzen bir kitap, ilerleyen bölümlerde sevinç ve neşe yaratabilir. (V) Okur; girişte kalırsa sadece üzülür, sabrettiği oranda diğer mevsimlerin içine girer.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir sözcükte ikiden fazla ses olayı vardır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

9. Sızlayınca kalbi bir anda geliverdin
 Aklımın en ücre köşelerine nedensizce
 Oysa sen İstanbul kadar güzel mi güzel
 Ankara gibi dertten uzak... Ağlıyorum senlice...

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünsüz türemesi
 B) Ünsüz yumuşaması
 C) Ünlü düşmesi
 D) Ünsüz benzeşmesi
 E) Ünlü daralması

10. I. Başarının hazzını bir kere tadarsan emin ol, bir daha bırakmazsın.
 II. Kendisine teklif edilen tüm görevleri reddetmesi hepimizi şaşırttı.
 III. Onunla görüştüm hatta haftaya beraber kahve içeceğiz.
 IV. Affetmek sadece büyük ve yürekli insanların eylemidir.
 V. Hakkımı sonuna kadar koruyacağınızdan hiçbir şüphe hem yok.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde ünsüz türemesi yoktur?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

11. Söz ağzındayken senin esirindir, ağzından çıktığında ise sen sözün esiri olursun.

Bu cümlede aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünlü düşmesi
 B) Ünsüz benzeşmesi
 C) Ulama
 D) Ünsüz yumuşaması
 E) Ünlü türemesi

12. Sert ünsüzle biten kimi tek heceli sözcüklere ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde sözcüğün sonundaki sert ünsüz yumuşamaz.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu açıklamaya uygun bir sözcük vardır?

- A) İnsanların yaşayışları kendi isteklerinden çok büyük oranda coğrafya şartlarına bağlıdır.
 B) Bu harbin sonuçları, sanılanın ötesinde yaralara sebep oldu insanların yüreğinde.
 C) İçinde kendisinin bile açıklayamadığı bazı duygular vardı ve onu rahat bırakmıyordu.
 D) Baba evini yaşatan ancak ve yalnız annelerdir, anne hayattaysa babanız ölmüş sayılmaz.
 E) Her ne şekilde olursa olsun ilerleme yaratıcılığa bağlı bir olgudur.